

העבודה הלאומית בבלגיה

(מכתב מסופרנו)

אנטורפן, י"ז אלול תרפ"ה

החנוך העברי

כתוך המון הלשונית הנדברות ע"י יהודי אנטורפן חסרה רק שפתנו
אנו, יש אמנם מספר הגון של משכילים עברים וציונים שהחייאת שפתנו
היתה קרובה ללבם אבל בכ"ז, לא נמצא לה גואלים עד אחרי המלחמה.
בתוצאה מזו האחרונה נתרבה הישוב היהודי בבלגיה בכלל, ובאנטורפן
בפרט, במספר גדול, ומרגש היה הצורך בבית ספר כרוגמת בתי הספר העבריים
המשוכללים, שנסדו בעשרות השנים האחרונות בתפוצות הגולה. מתקיים
כאן בית ספר יהודי זה שנים רבות, ברב ב"ס זה הוא רק המשך החדר הישן
עב כל מגעותיו מלפני המשים שנת. רחוק אני מלהוציא לעז על שטת הלמוד
בחדר, בה בשעה "שחדר" זה ממלא את תעודתו בהקניית ידיעות רחבות
ומכיפות בלמודי קודש לחניכיו, הרי כלנו הננו בני "החדר". אולם שטת
התרגום "לגרמנית" בה בשעה שרוב התלמידים שהנם יוצאי מזרח ארופה
אינם נזקקים לה מצד אחד, ואי התאמת תוכן הלמודים העבריים לרוח
הזמן שמצא לו מהלכים גם בין החוגים האדוקים, שבניהם מבקרים ב"ס זה
— מצד שני — הביאו לידי מסירת רב ילדי העברים לבתי ספר הממשלתיים,
שרלאו הכי אינם דורשים שום שכר למוד, ונוסף לזה מקבל התלמיד מכשירי
למוד הנם אין בספ. החנוך הפרטי מסגר היה ע"פ רוב בידי מורים מהוסרי
ידיעות, ומשום כך ירד בכוד המורה העברי עד לריטה התחתונה.

לפני המש שנים האנה הוסגר לבית ספר עברי ע"י אנשים אחדים,
שבראשם עמד מד קרלין (היושב עתה בא"י) אדם בעל מדות תרומיות ומסור,
לרעיוננו העברי, הודות לכח וברצו עשה שקיע בב"ס זה, למרות המעצורים
והמכשולים שפגע על דרכו מתקים עתה בית ספר עברי באנטורפן, והיהודי
בבלגיה ומתפתה יפה. קיומו אינו תלוי — בנגוד לרב בתי הספר בגלות —
בחסדו של איש זה או הברה זו, הממשלה מנתה מורים לפלמנדית, וכמובן
שמכסה גם את רוב התקציב, מבלי להחערב אף במקצת בעניני הלמודים
העבריים, אפשר לאמר שבית-הספר "תחכמוני" ממלא את דרישת היהודי
השואף להנוך עברי אנושי זה בצד זה, ועד ביה"ס שבין חבריו נמנה גם
הרב כ"ו"ר מ. א. עמיאל, ושבראשו עומד הרב הראשי ד"ר וינר בהוכחם עד
ככה גדול אמון וקהל למוסד שיסדו עומדים לפתח גן ילדים עברי בתחלת

שנה זו, שהסרונו מורגש בקהלה גדולה כאנטורפן, עובדה משמחת הוא שבי"ס זה עזר הרבה לעצר במקצת את שטף ההתבוללות בין יהודינו הלהוטים כל כך אחי הצרפתיות מבלי לדאוג לגורל הזהנוך העברי אנטורפן, בשלשים אלף יהודיה אחת הקהלות הגדולות במערב ארופה, יש בה מקום לשלשה, או גם יותר, בתי ספר עבריים, אך דא עקא שהצרפתיות היא המושלת וכיסתפקים רק בשעה או שעתים לשבוע במורה עברי, בתפוצות הגולה ואף גם בא"י, גלמים בתי ספרנו על קיומם מפאת חוסר בסיס הומרג, ואנו פה בבלגיה מפאת חוסר תלמידים...

חובות בלגיה

— מזה שנתים ששער הפרנק הבלגי באחיו הצרפתי הולך ויורד, כל עמל הממשלה להדימו שוב לאותו ערך שלפני שנתים היה לשוא, ארץ קטנה זו שקועה היא בחובות עוד מלפני המלחמה, ואלו גדלו ועלו בזמן המלחמה עד לאין ערוך, לארצות הברית לברדה היא חיבת הוב ענקי הוין כהיבזה לבריטניה וצרפת, מוכחי בלגיה בקרו בושינגטון, והגיעו לעמק היטה שפרעון הוב ענקי זה יהולק לשעורים למשך עשרים וחמיש שנה, יודעי דבר מנבאים ששער הפרנק יעלה עתה.

עונות תיודים

אלמלי באנו לשאל את אנשי אוסטנדה לכמה תקופות רוצים הם שתהולק השנה מוכטחני שכלם היו עונים, לתקופה אחת, והיא שעונת הקיץ תמשך כל השנה, אוסטנדה השוכנת על שפת היב הצפוני, כחה ככה אבו השואבת, מי שבקר אותה פעם, ישוב אליה לראותה, השנה עלה מספר מבקריה ליותר ממאה וחמשים אלף וכאלו רובם אנגלים, רק חמש עד שש יעות נסיעה בינה ובין לונדון והעיקר בעד פוגם אנגלי אחד מקבלים קומיז פרנקים מלא שמושיגים בערו הכל, ועוד כעלה אתה יש לה לאוסטנדה, האנגלי הבא הנה אינו תש לתלאות הנסיעה ולא כלום, יושב לו האנגלי עם כקטרתו בפיו בלונדון, ואחר נסיעה של שעות אחדות בים והנה הוא כבר באוסטנד...

לפני המלחמה נשמע צלצול הגרמנית לכל אורך הקורסו, ועתה אהותה האנגלית ירשה את מקומה, אוי לו לאותו אדם שאינו נזקק לא לצרפתית ולא לאנגלית — רק דרך אחת לפניו לפנות ערף לאוסטנד היפה... גם עשוינו היהודים הנם ממבקריה, עדים הם השלטים הרבים של המסעדות המכריוות על כשרותן וישרן, מוכן שברוכה היא אוסטנד ואחותה בלנקנברג בכל אלו הדברים המשיביעים נפש יפה, חוץ כרהיצה בים והתהרות סוסים כל כיני ספורט ועוד ועוד, עתה עם כלות הקיץ הולכת אוסטנד הלוך והתרוקן מאורחיה והנת שוב עיר של דינים.

מדוע לא נועדה הכנסיה הציונית בבלגיה ?

עוד טרם הרגשנו מה כחם של בעלי קרס הצלב הוינאים, פחדנו, והפחד לא היה אמנם פחד שוא כידוע שבועות אחדים קודם שהוחלט אם לערך את הכנסיה בוינה "היפה" או במקום מתאים יותר נשאלה המסדרה הציונית פה אם אפשר לערך את הקונגרס בבלגיה, באנטורפן או בברוסל, התשובה היתה חיובית, רק דבר קטן אחד וזהו אמנם הגורם העיקרי היחידי והכי חשוב, והיא השפה.

מרבית הנואמים בידוע מדברים גרמנית, ובלגיה עוד לא שכחה מה שעוללו לה הגרמנים בשנות החרום, השפה הגרמנית היא בכל תשמע ותזכר, ועתה צא וחשב מה יאמרו הבלגים בהתכנס באחת הערים קונגרס "גרמני" ! הלא יהודינו הרחוקים מידיעת שפה זו מפטפטים- "גרמנית" אך ורק להראות כבני תרבות ולא יחשדו בהם הלילה שתנם פולנים... דומני שמהוץ לארץ שויץ אין ארץ בכל ארופה שהתא מתאימה לכנסיה ציונית יותר מאשר בלגיה והאידינא, השקטת והנחה, במת דברים אמורים כשצירי הכנסיה ישתמשו בשפתם הם שפת העברים, אבל לא בשפת הגרמנים או בשפה אחרת, ברם, כשנזכה לזה גם בלגיה מיותרת, עברית מקומה בארצנו אנו.